

جۇڭگو سوتىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى:

مۇستەقىل سوت مەھكىمىسى جۇڭگودىكى ۋىجدان (تۈرمە)، يېغىۋېلىش ئورۇنلىرى، لاگىرلاردىكى مەھبۇسلار مەھبۇسلاردىن مەجبۇرىي ئورگان يېغىۋېلىش

مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشقا بولغان ئەندىشەلەر جۇڭگو ئەمەلدارلىرى ۋە جۇڭگو تېببىي خادىملىرىغا كۆپ قېتىم ئوتتۇرىغا قويۇلدى، ئەمما ئاتالمىش ئىختىيارى ئەزا ئىئانە قىلغۇچىلاردىن ئېلىندى دېگەندەك باھانە سەۋەبلەر بىلەن رەت قىلىندى. بەزى ۋاقىتلاردا ، جۇڭگو تېببىي خادىملىرى ئەزالارنى مەجبۇرىي يېغىۋېلىش ئىسپاتىنى رەت قىلىشىمۇ، لىكىن رەت قىلىش سەۋەبى ئەيىبلەش مەزمۇنىغا ئۇيغۇن كەلمىگەن.

مەجبۇرىي ئورگان يېغىۋېلىش (مەجبۇرىي ئورگان يېغىۋېلىش) ئەزا ئەتكەسچىلىكىنىڭ بىر خىل شەكلى بولۇپ، كىشىلەرنىڭ ئەزالىرىنى مەجبۇرىي ھالدا ئېلىۋېلىش ئۈچۈن ئۆلتۈرۈلدى. ئەتكەس قىلىنغان ئەزالارنى تاپشۇرۇۋالغۇچىلار ئۇلار بەلكىم جۇڭگو پۇقراسى بولۇشى ياكى جۇڭگوغا ساياھەتكە كەلگەن ساياھەتچىلەر بولۇشى مۇمكىن. ئۇلار ئەتكەس قىلىنغان ئەزالارنى قوبۇل قىلىش ئۈچۈن زور مىقداردا پۇل تۆلەيدۇ.

مەجبۇرىي ئورگان يېغىۋېلىش زىيانكەشلىكىگە ئۇچرىغانلار ئاساسلىقى قالدۇن گۈمبەسى ئەگەشكۈچىلىرى، ئۇيغۇر مۇسۇلمانلىرى (شىنجاڭ رايونىدا ھازىر تۈرمىدە تۇتۇپ تۇرۇلۇۋاتقان بىر تۈرك مىللىتى)، شىزاڭ بۇددىستلىرى ۋە خىرىستىيان دىنى مۇرتلىرى.

جۇڭگو سوتىنىڭ ئومۇمىي ئەھۋالى

جۇڭگودىكى مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشنى ئاخىرلاشتۇرۇش خەلقئارا بىرلەشمىسى نۇرغۇن دوكلاتلارنى كۆزدە تۇتۇپ، جۇڭگو سوتى قۇرۇشنىڭ مەجبۇرىيىتىنى ھېس قىلدى. يەنى بەزىلىرى ئورگانلاردىكى مەجبۇرىي يېغىۋېلىشنى بىر تەرەپ قىلغان، ئەمما جۇڭگونىڭ كۆچۈرۈش مەشغۇلاتىنىڭ خەلقئارالىق جىنايى قىلمىشلىرىنى سادىر قىلغان-قىلمىغانلىقىنى كۆنكرېت بىر تەرەپ قىلمىغان. جۇڭگودا مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشنى ئاخىرلاشتۇرغاندا ، جۇڭگودا مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشنى ئاخىرلاشتۇرۇش بىلەن سوت مەھكىمىسى ئوتتۇرىسىدا زۆرۈر ۋە ئېھتىياتچانلىق بىلەن ئايرىلىش بولغان. يوللانغان ۋە يەتكۈزۈلگەن بارلىق دەلىل-ئىسپاتلار مەسلىھەتچى ھامىد سابى ئارقىلىق بولغان.

سوت كوللېگىيىسى دەلىل-ئىسپات ۋە قارشى دەلىل-ئىسپاتلارنى ئاشكارا چاقىرىق قىلدى ۋە 12 ئاي ۋاقىت ئىچىدە ، 2018-يىلى 12-ئاي ۋە 2019-يىلى 4-ئايدا ئوچۇق ئىسپات ئاڭلاش يىغىنى ئاچتى. بۇ يەردە 50 دىن ئارتۇق پاكىت گۇۋاھچى، مۇتەخەسسەس ۋە تەھقىقلىگۈچى دەلىل-ئىسپات بەردى. جۇڭگو سوتى يەنە ئېدۋارد فىتسگېرالد ۋە داتۇك ن. سىۋانانتان قاتارلىق مۇتەخەسسەسلەرنىڭ قانۇنىي پىكىرىنى قوبۇل قىلدى. سوت كوللېگىيىسى دۇنيا سەھىيە تەشكىلاتى، ئورگان كۆچۈرۈش جەمئىيىتى، ئىستانبۇل خېرىدارلار گۇرۇپپىسىنىڭ خىتابنامىسى ۋە پونتفىك پەنلەر ئاكادېمىيىسىنىڭ ۋەكىللىرى ۋە جۇڭگونىڭ داڭلىق ئورگان كۆچۈرۈش كەسپىي خادىملىرى ۋە ۋە جۇڭگو ھۆكۈمىتى بىلەن ئالاقىلىشىپ ئۇلارنى جۇڭگودىكى ئىلگىرىكى ۋە ھازىرقى كۆچۈرۈش ئۇسۇللىرى ھەققىدە ئىسپات بىلەن تەمىنلەشكە تەكلىپ قىلدى.

سېرگېفېرى نىسنىڭ (ئۇ ئىلگىرى يۇگوسلاۋىيە بىرلەشكەن دۆلەتلەر تەشكىلاتى خەلقئارا جىنايى ئىشلار سوتىدا سولبودان مىلوسېۋىچنىڭ باش تەپتىشى بولغان) رىياسەتچىلىكىدىكى جۇڭگو سوتى، جىنايى قىلمىشلىرىنى ئېنىقلاش ئۈچۈن، جۇڭگودىكى ۋىجدان مەھبۇسلاردىن ئەزالارنى مەجبۇرىي يېغىۋېلىشقا ئائىت بارلىق دەلىل-ئىسپاتلارنى تۇنجى مۇستەقىل قانۇنىي تەھلىل قىلدى. ئەگەر بار بولسا ، دۆلەت ياكى دۆلەت تەستىقلىغان ئورگانلار ، تەشكىلاتلار ياكى جۇڭگودىكى ئورگانلارنى مەجبۇرىي يېغىۋېلىش بىلەن شۇغۇللىنىدىغان خادىملار بىلەن مۇناسىۋەتلىك شەخسلەر سادىر قىلغان بولۇشى مۇمكىن. سېرگېفېرى نىسنىڭ ئامېرىكا ، ئەنگىلىيە ، مالايسىيا ۋە ئىراندىن كەلگەن ئالتە كىشىلىك گۇرۇپپا ئەزالىرى خەلقئارا كىشىلىك ھوقۇق قانۇنى، كۆچۈرۈش ئوپېراتسىيىسى، خەلقئارا مۇناسىۋەت، جۇڭگو تارىخى ۋە سودا قاتارلىق جەھەتلەردىكى مۇتەخەسسەسلەردۇر.

جۇڭگو سوتى جۇڭگودىكى مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشنى ئاخىرلاشتۇرۇش خەلقئارا بىرلەشمىسى، ئادۋوكاتلاردىن تەركىب تاپقان كىشىلىك ھوقۇق خېرى-ساخاۋەت ئورگۇنى، ئاكادېمىكلار، تېببىي خادىملار، تەتقىقاتچىلار ۋە كىشىلىك ھوقۇقنى تەشەببۇس قىلغۇچىلاردىن تەركىب تاپقان بولۇپ، جۇڭگودىكى مەجبۇرىي ئەزالارنى يېغىۋېلىشنى ئاخىرلاشتۇرۇشنى مەقسەت قىلغان.

2019-يىلى 6-ئايدا، جۇڭگو سوتى بۇ ئەيىبلەشنىڭ مۇۋاپىق گۇماندا ئىسپاتلانغانلىقىنى ئېلان قىلدى. سوتنىڭ ھۆكۈمى قىسمەن ھالدا:

«مەجبۇرىي ھالدا ئورگانىك يىغىۋېلىش جۇڭگونىڭ ھەرقايسى جايلىرىدا كۆپ يىللاردىن بۇيان كۆرۈنەرلىك كۆلەمدە ئېلىپ بېرىلدى ،... فالۇنگۇڭ بىلەن شۇغۇللانغۇچىلار ئورگان بىلەن «تەمىنلەشنىڭ ئاساسلىق مەنبەسى بولۇشى مۇمكىن».

ئۇيغۇرلارغا قارىتا ، سوت كوللېگىيىسىنىڭ داۋالاش ئورگانلىرىنىڭ «ئورگان بانكىسى» غا ئايلىنالايدىغان كۆلەمدە داۋالاش «سىنىقنىڭ ئىسپاتى بار».

سوت كوللېگىيىسى جۇڭگونىڭ ئورگان كۆچۈرۈش سانائىتى بىلەن مۇناسىۋەتلىك مۇھىم ئۇل ئەسلىھەلەرنىڭ چىقىۋېتىلگەنلىكى ئائىت ھېچقانداق پاكىت يوق ۋە ئاسان ئېرىشكىلى بولىدىغان ئەزالارنىڭ كېلىش مەنبەسىگە قارىتا ھازىرغىچە قانائەتلىنەرلىك چۈشەندۈرۈشنىڭ يوقلۇقى.

فالۇنگۇڭ ۋە ئۇيغۇرلارغا قارىتا ئېلىپ بېرىلغان ئىنسانىيەتكە قارشى جىنايەت جىنايى ئىشلار كومىتېتى تەرىپىدىن ئەقىلگە سىغمايدىغان دەرىجىدە ئىسپاتلاندى.

ھۆكۈمەتلەر ۋە جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى [جۇڭخۇا خەلق جۇمھۇرىيىتى] بىلەن ماھىيەتلىك ئۇسۇلدا ئۆز-ئارا تەسىر كۆرسەتكەن ھەر قانداق ئادەم ھازىر ئۇلارنىڭ ئۆزلىرىنىڭ يۇقىرىدا بايان قىلىنغان دائىرىدە جىنايى ئىشلار دۆلىتى بىلەن «ئالاقە قىلىۋاتقانلىقىنى تونۇپ يېتىشى كېرەك».

جۇڭگو سوتىنىڭ ھۆكۈم نامىسى

- قىسقا جەدۋەل خۇلاسسىسى ، خۇلاسە ھۆكۈم ۋە تولۇق ھۆكۈم چۈشۈرۈش
<https://chinatribunal.com/final-judgment/>

- (جۇڭگو سوت مەھكىمىسىنىڭ ھۆكۈمى قىسقا ھۆججەتلىك فىلىم (8 مىنۇت

<https://chinatribunal.com/final-judgement-video/>

- ئىسپات ئاڭلاشنىڭ سىنالىغۇ كۆرۈنۈشى

<https://chinatribunal.com/the-hearings/> and

<https://chinatribunal.com/the-hearings-april-2019/>

- يازما گۇۋاھنامە ۋە سوتقا سۇنۇلغان بارلىق ماتېرىياللار

[https:// chinatribunal.com/submissions/](https://chinatribunal.com/submissions/)

سوت مەھكىمىسى دوكلات ۋە تەكشۈرۈشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان ئوقۇش ماتېرىياللىرىنى كۆرگىلى بولىدۇ

[https:// chinatribunal.com/submissions/](https://chinatribunal.com/submissions/)

ھەرىكەتكە ئۆتۈشكە چاقىرىقى

جۇڭگو سوتى «ھەرىكەتكە ئۆتۈشكە چاقىرىقى» نى ئېلان قىلىپ ، خەلقئارا جەمئىيەتنى بىگۇناھ زىيانكەشلىككە ئۇچرىغۇچىلاردىن مەجبۇرىي ئەزا ئېلىشنىڭ دەھشەتلىك قانۇنسىز قىلمىشىنى ۋە ئۇ كەلتۈرۈپ چىقىرىدىغان ئەخلاقسىز ئورگان سودىسىنى تۈگىتىشكە ياردەم بېرىشنى تەلەپ قىلدى.

ھۆكۈمدە ، جۇڭگو سوتى مۇنداق دەپ كۆرسەتتى:

ئورگاننى مەجبۇرىي يىغىۋېلىش ھەتتا ئالدىنقى ئەسىردە يۈز بەرگەن كەڭ كۆلەملىك جىنايەتلەر بىلەن ئۆلتۈرۈلگەنگە سېلىشتۇرغاندا تەڭداشسىز رەزىللىك ھېسابلىنىدۇ. بەزى ياكى نۇرغۇن كىشىلەرنىڭ كالىسىدا ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ يۈز بېرىش ئېھتىماللىقى ياكى يۈز بەرگەنلىكىگە كۈچلۈك دەرىجىدە ئىشەنچ بار.

بۇنىڭغا ئاساسەن ، دەلىل-ئىسپات ۋە قانۇننى ئويلاشتاندا ، خەلقئارا سوتلاردا ياكى ب د ت دا تەكشۈرۈش ئېلىپ بېرىش ھوقۇقى بارلارنىڭ ئىرقىي قىرغىنچىلىقنىڭ بار-يوقلۇقىنى تەكشۈرۈش مەجبۇرىيىتى بارلىقىغا شەك يوق ۋە دە قىلىنغان ئۇلار دەرىھال ھەرىكەت قوللىنىپ ، ئىرقىي قىرغىنچىلىق ئەھدىنامىسىدىكى بەلگىلىگە خىلاپ قىلمىشلارنىڭ جاۋابكارلىقىنى ئېنىقلىشى كېرەك.

سوتنىڭ ھۆكۈمىگە ئاساسەن ، جىددىي ھەرىكەتكە ئېھتىياجلىق دەرھال ھەرىكەتكە كېلىشتىكى بەزى تەكلىپلەر:

ئۈنۈم بېرىشتىن ئېتىبار ۋە دوختۇرخانىلار كۆچۈرۈش تەتقىقاتى ۋە تەربىيەلەشنى ئۆز ئىچىگە ئالغان جۇڭگو بىلەن كۆچۈرۈشكە مۇناسىۋەتلىك بارلىق ھەمكارلىقلارنى دەرھال توختىتىشى كېرەك.

ھۆكۈمەت كۆچۈرۈش ساياھىتىنى ئالاھىدە چەكلەيدىغان قانۇنلارنى ئوتتۇرىغا قويۇشى ۋە قوللىشى كېرەك.

خەلقئارا جەمئىيەت مەجبۇرىي ئەزا يىغىۋېلىشنى ئاشكارا ئەيىبلەش ۋە جۇڭگودىكى ۋىجدان مەھبۇسلىرىدىن مەجبۇرىي ئورگان يىغىۋېلىشنى تەكشۈرۈش كومىتېتى چاقىرىشى كېرەك.

خىتاي ھۆكۈمىتى «فالۇنگۇڭ ۋە ئۇيغۇرلارغا قارشى ئىنسانىيەتكە قارشى تۈزۈش جىنايىتى» گە مەسئۇل بولۇشى كېرەك.